

ردیف	نمونه سوال تالیفی دیماه شماره ی یک از حسین عباسی	نمره
۱	توضیح زیر مربوط به کدام شاعر است؟ <b>عارف قزوینی</b> شاعر وطنی و از موسیقی دانان بزرگ عهد مشروطیت بود. عرصه ی هنر وی تصنیف ها و ترانه های میهنی ای بود که در برانگیختن مردم و آزادی خواهی نقش بسیار موثر داشت. بیت زیر از تصنیف معروف او انتخاب شده استک از خون جوانان وطن لاله دمیده از ماتم سرو قدشان سرو خمیده	۰/۲۵
۲	در ایجاد نهضت بازگشت ادبی علاوه بر « تاراج کتابخانه ی اصفهان و تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه ی تزاری » چه عامل دیگر نیز تاثیر داشت؟ <b>توجه به ادبیات در دربار قاجار و رونق بازار شعر و شاعری</b>	۰/۲۵
۳	هدف از تشکیل انجمن ادبی خاقان چه بود؟ <b>رهایی بخشیدن شعر فارسی از تباهی و انحطاط اواخر دوره ی صفوی</b>	۰/۵
۴	حوزه ی ادبی کدام اثر نادرست ارائه شده است؟ ۱. صور اسرافیل: روزنامه ۲. تاریخ بیداری ایرانیان: تحقیق ادبی و تاریخی ۳. شمس الدین و قمر: داستان نویسی ۴. <u>سرگذشت حاجی بابای اصفهانی: نمایش نامه</u>	۰/۲۵
۵	اولین کسی که در ایران به نوشتن نمایش نامه ی فارسی پرداخت، چه کسی بود؟ ۱. میرزا حبیب اصفهانی ۲. علی اکبر دهخدا ۳. محمد علی جمال زاده ۴. <u>میرزا اقا تبریزی</u>	۰/۲۵
۶	تاریخ بیداری ایرانیان اثر کیست؟ موضوع آن چیست؟ <b>ناظم الاسلام کرمانی و موضوع آن تاریخ مشروطیت است.</b>	۰/۵
۷	ب. در شعر عصر بیداری گروه سنت گرا بسیار پایبند به سنت های ادبی بودند؛ یک شاعر از این گروه را مثال بزنید. <b>بهار و ادیب الممالک فراهانی</b>	۰/۲۵
۸	یکی از ویژگی های زبانی شعر عصر بیداری، کم توجهی کاربرد جمله ها و ترکیب های زبانی در شعر دوره ی بیداری است، چه عواملی در آن نقش داشتند؟ ( دو مورد) <b>اغلب شاعران به محتوا گرایش داشتند - برخی شاعران تسلط کافی به ادبیات کهن نداشتند.</b>	۰/۵
۹	در هریک از ابیات زیر کدام یک از درون مایه های شعر بیداری به کار رفته است؟ ( چهار مورد) الف. هر که را مهر وطن در دل نباشد کافر است / معنی حب الوطن فرموده ی پیغمبر است <b>وطن</b> ب. سعی فرما تا به قانون افکنی بنیان کار / هر که از قانون پیچد سر، سزای کیفر است <b>قانون</b> پ. ملک را ز آزادی فکر و قلم قوت فزای / خامه ی آزاد نافذتر ز نوک خنجر است <b>آزادی</b> ت. دوستدار خلق شو، ا مردمتم دارند دوست / هر که را مهر پیماید خدایش رهبر است <b>توجه به مردم</b> ث. تکیه گاهی نغزتر از علم و استغنا مجوی / هر که دارد علم و استغنا شه بی افسر است <b>تعلیم و تربیت نوین</b>	۰/۲۵
۱۰	از بارزترین شاخصه های زبان شعر عصر بیداری چیست؟ <b>سادگی و روانی</b>	۰/۲۵

۲	<p>یکی از دو بیت زیر را به دلخواه انتخاب کنید و جدول زیر را کامل کنید.</p> <p>الف. تارفت مرا از نظر آن چشم جهان بین کس واقف ما نیست که از دیده چه ها رفت</p> <p>ب. دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند از گوشه ی بامی که پریدیم پریدیم</p> <table border="1" data-bbox="183 302 1484 593"> <tr> <td>پایه های آوایی مصراع اول</td> <td>تارفت م</td> <td>را از ن ظ</td> <td>ران چش م ج</td> <td>هان بین</td> </tr> <tr> <td>پایه های آوایی مصراع دوم</td> <td>کس واقف</td> <td>ما نیست ک</td> <td>از دی د چ</td> <td>ها رفت</td> </tr> <tr> <td>وزن</td> <td>مستفعل</td> <td>مستفعل</td> <td>مستفعل</td> <td>مستف</td> </tr> <tr> <td>نشانه های هجایی</td> <td>UU--</td> <td>UU--</td> <td>UU--</td> <td>--</td> </tr> </table>	پایه های آوایی مصراع اول	تارفت م	را از ن ظ	ران چش م ج	هان بین	پایه های آوایی مصراع دوم	کس واقف	ما نیست ک	از دی د چ	ها رفت	وزن	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستف	نشانه های هجایی	UU--	UU--	UU--	--
پایه های آوایی مصراع اول	تارفت م	را از ن ظ	ران چش م ج	هان بین																	
پایه های آوایی مصراع دوم	کس واقف	ما نیست ک	از دی د چ	ها رفت																	
وزن	مستفعل	مستفعل	مستفعل	مستف																	
نشانه های هجایی	UU--	UU--	UU--	--																	
۰/۵	<p>تقطیع مثال های زیر، به صورتی که بین کمانک تقطیع شده است، با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟</p> <p>الف. ساقی ما ( -UU- ) <b>تبدیل مصوت کوتاه به بلند در هجای اول</b> ب. تو گفتمی ( - - - ) <b>تبدیل مصوت کوتاه به بلند در هجای اول</b></p>																				
۱	<p>پس از تقطیع هجایی بیت زیر، اختیار زبانی به کار رفته در آن را مشخص کنید.</p> <p>بیچارگی ورا چو دیدند در چاره گری زبان کشیدند بی چارگی ورا چ دی دند در چارگری زبان ک شی دند</p> <p><b>تبدیل مصوت بلند به کوتاه</b></p>																				
۱/۵	<p>با توجه به بیت زیر به پرسش های آمده پاسخ دهید.</p> <p>به صد جان ارزد آن رغبت که جانان نخواهم گوید و خواهد به صد جان</p> <p>الف. پس از تقطیع هجایی اختیارات شاعری زبانی به کار رفته را مشخص کنید. <b>حذف همزه در مصراع اول و تبدیل مصوت کوتاه به بلند در مصراع اول</b></p> <p>ب. بیت بالا در چه وزنی سروده شده است؟ <b>مفاعیلن مفاعیلن فعولن (مفاعیل)</b></p> <p>ب صد جانر ز دان رغبت ک جانان ن خا هم گوی د خا هد ب صد جان</p>																				
۱/۲۵	<p>کدام یک از ابیات زیر با بیت زیر هم وزن است؟ <b>گزینه ی چهار</b></p> <p>یک ره ز لب دجله منزل به مداین کن وز دیده دوم دجله بر خاک مداین ران</p> <p>(۱) زاهد خلوت نشین دوش به میخانه شد از سر پیمان برفت با سر پیمانه شد</p> <p>(۲) بنمای رخ که خلقی واله شوند و حیران بگشای لب که فریاد از مرد و زن برآید</p> <p>(۳) برو ای گدای مسکین در خانه علی زن که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را</p> <p>(۴) در دیر مغان آمد یارم قدحی در دست مست از می و میخواران از نرگس مستش مست</p>																				
۱/۲۵	<p>وزن بیت «جلوه کنان می روی و باز می آیی / سرو ندیدم بدین صفت متمایل» کدام است؟</p> <p>(۱) <b>مفتعلن فاعلات مفتعلن فع</b> (۲) مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن</p> <p>(۳) مفتعلن مفتعلن مفاعلن مفتعلن (۴) مفتعلن فاعلن مفاعلن فاعلن</p>																				
۱/۲۵	<p>کدام بیت، وزن دولختی ندارد؟</p> <p>(۱) دل می رود ز دستم صاحب دلان خدا را دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا</p> <p>(۲) <b>هر که ندارد سپاس نعمت امروز</b> حیف خورد بر نصیب رحمت فردا</p> <p>(۳) دایم گل این بستان شاداب نمی ماند دریاب ضعیفان را در وقت توانایی</p> <p>(۴) آمدت که بنگرم باز نظر به خود کنم سیر نمی شود نظر بس که لطیف منظری</p>																				

۱۸	مصوت بلند ( ی ) در کلماتی مانند: بیا، گیاه، عامیانه، سیاست. همواره ..... است. ( <u>کوتاه</u> - بلند )	۰/۲۵
۱۹	هریک از آرایه های « تضمین، تلمیح، تناقض، لف و نشر » را مقابل ابیات زیر قرار دهید. الف. ناقه سنگین می رود در هر قدم گویی ز شوق ب. خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم پ. منعم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش ث. فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی روح مجنون چنگ در دامان محمل می زند ( <u>تلمیح</u> ) کز نسیمش « بوی جوی مولیان آید همی » ( <u>تضمین</u> ) من انس به سرو و گل و بادام گرفتم ( <u>لف و نشر</u> ) از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی ( <u>تناقض</u> )	۰/۲۵
۲۰	چه عاملی در بیت زیر باعث بهتر ادا شدن مقصود شاعر و تنوع کلام او شده است؟ <u>تضمین</u> بهر این فرمود رحمان ای پسر « کل یوم هو فی شان » ای پسر	۰/۲۵
۲۱	با توجه به بیت « می خورم جام غمی هر دم به شادی رخت / خرم آن کس کاو بدین غم شادمانی می کند » الف. مصراع دوم بیانگر کاربرد آرایه ی ..... <u>متناقض</u> نما ..... است. ب. کدام واژه در عبارت بالا « مجاز » است؟ <u>جام</u> پ. در تشبیه فشرده ی بیت بالا، مشبه را مشخص کنید. <u>جام غم: غم مشبه و جام مشبه به</u>	۰/۷۵
۲۲	با توجه به ابیات زیر به پرسش های آمده پاسخ دهید. ۱. عاشقان را همچو روی و موی تو در جهان کفری و ایمانی کجاست ۲. گر ندیدی قبض و بسط عشق را گریه ی مینا نگر خندیدن ساغر ببین الف. در هر دو بیت نوع لف و نشر را تعیین کنید. <u>بیت اول مشوش: روی و موی: لف ها کفر و ایمان: نشر ها</u> <u>چون روی که اول آمده با ایمان که دومین نشر است ارتباط دارد و موی که دومین لف است با اولین نشر «کفر» ارتباط دارد.</u> ب. در بیت دوم، لف ها و نشرها را مشخص کنید. <u>لف و نشر مرتب / قبض و بسط: لف ها گریه و خنده: نشرها</u>	۰/۲۵
۲۳	تلمیحات به کار رفته در ابیات زیر را به طور دقیق بررسی کنید. الف. چون جواب احمق آمد خامشی این درازی در سخن چون می کشی اشاره به مثل معروف «جواب الاحمق <u>السکوت</u> ب. گفت آن یار کز او گشت سر دار بلند جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد اشاره به بردار کردن حسین بن منصور	۰/۲۵
۲۴	چه عاملی باعث افزایش موسیقی معنوی بیت زیر شده است؟ <u>تضاد</u> گفتی به غم بنشین یا از سر جان برخیز فرمان برمت جانا، بنشینم و برخیزم	۰/۲۵
۲۵	در کدام بیت «تلمیح» به کار رفته است؟ <u>بیت سوم تلمیح به داستان حضرت یوسف و برادران او دارد.</u> ۱) خوشا نماز و نیاز کسی که از سر درد ۲) اگر صد بار برخیزد همان بر خاک بنشیند ۳) من آن حسن غریبم کاروان آفرینش را ۴) آدمی در عالم خاکی نمی آید به دست به آب دیده و خون جگر طهارت کرد به بال دیگران هر کس بود چون تیر پروازش که جای سیلی اخوان بود نیل بنا گوشم عالمی دیگر بیاید ساخت وز نو آدمی	۰/۲۵

۰/۲۵	<p>در همه ابیات زیر، متناقض نما (پارادوکس) وجود دارد، به جز: <b>بیت دوم</b></p> <p>(۱) زبندگی شما صد هزارم آزادی است      که سلطنت کند آن کساو بدو گدای شما  (۲) به روز افغانی و شب یا ربی داشت      به یمن عشق خوش روز و شبی داشت  (۳) خامشی از کرده‌های بد به فریادم رسید      بی‌زبانی‌ها زبان عذرخواهی شد مرا  (۴) دعوی هستی در این میدان دلیل نیستی است      هرکه فانی می‌شود موجود می‌دانیم ما</p>	۲۶
۰/۵	<p>دو آرایه ی شاخص در قلمرو بدیع معنوی را در بیت زیر مشخص کنید. <b>مصراع دوم تضمین حافظ از سعدی + مصراع دوم متناقض نما</b>  حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی      « من از آن روز که در بند توام، آزادم »</p>	۲۷
۰/۷۵	<p>سه آرایه را در بیت زیر مشخص کنید. <b>لف و نشر در مصراع اول و دوم + تضاد + تشبیه عفو و مهر به ترتیب به روز و شب</b>  از عفو و مهر تو دو نمونه است روز و شب      وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم</p>	۲۸
۲	<p>با توجه به ابیات زیر به پرسش های آمده پاسخ دهید.</p> <p>از ملک ادب حکم گزاران همه رفتند      شو بار سفر بند که یاران همه رفتند  آن گرد شتابنده که دردامن صحراست      گوید چه نشینی که سواران همه رفتند  داغ است دل لاله و نیلی است بر سرو      کز باغ جهان لاله عذاران همه رفتند  یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران      تنها به قفس ماند، هزاران همه رفتند  خون بار بهار از مژه در فرقت احباب      کز پیش تو چون ابربهاران همه رفتند</p> <p>الف. ابیات بالا در چه قالبی سروده شده است؟ <b>غزل</b></p> <p>ب. واژه های « لاله، سرو، باغ » در بیت دوم نشانگر کاربرد کدام آرایه ی بدیع معنوی است؟ <b>مراعات نظیر</b></p> <p>پ. در بیت چهارم یک نمونه استعاره مشخص کنید و بگویید استعاره از چیست؟ <b>مرغ استعاره از فرد آزادی خواه / گلشن استعاره از وطن / قفس استعاره از زندان و هزاران استعاره از مردم آزادی خواه</b></p> <p>ت. اضافه ی تشبیهی و اضافه ی استعاری را مشخص کنید. <b>ملک ادب و باغ جهان اضافه ی تشبیهی و دل لاله اضافه استعاری</b></p> <p>ت. با توجه به محور فکری شعر، آمدن ردیف شعر « همه رفتند » به چه موضوعی اشاره دارد؟ <b>مرگ آزادی خواهان</b></p>	۲۹
۱	<p>متن زیر از کتاب « چرند و پرند » دهخدا از نظر ویژگی های زبانی دوره ی بیداری بررسی کنید.</p> <p>«متلا می نوشتم اگر در حساب نشانه ی « ب » بانک انگلیس تفتیش بشود بیش از بیست کرور از قروض دولت ایران را می شود پیدا کرد، می نوشتم نقشه ای را که مسیو دو بروک، مهندس بلژیکی از راه تبریز که با پنج ماه زحمت و چندین هزار تومان مصارف از کیسه ی دولت بدبخت کشید. یک روز از روی یک نفر وزیر پر درآورده به آسمان رفت و هنوز مهندس بلژیکی بیچاره هر وقت زحمات خودش در سر آن نقشه یادش می افتد چشم هایش پر اشک می شود وقتی حرف ها به اینجا می رسد دست پاچه می شود می گوید نگو، حرفش را هم نزن. این دیوارها موش دارد موش ها هم گوش دارند.»</p> <p><b>پاسخ: نثر ساده و روان / کمی واژه ها و ترکیبات عربی / استفاده از واژگان بیگانه مثل مسیو / استفاده از الفاظ کوچه بازاری</b></p>	۳۰

با توجه به ابیات زیر به پرسش های آمده پاسخ دهید.

عادل آن است که در کسوت مجنون باشد  
لاله سان دیده ی مردم همه گلگون باشد  
به گناهی که طرفدار فریدون باشد  
حاکم جامعه گر ملت و قانون باشد  
به تو این منزل نو فرخ و میمون باشد

در محیطی که پسند همه دیوانه گری است  
خسرو کشور ما تا بود این شیرین کار  
کاوه در جامعه ی کارگری بار نیافت  
لایق شاه بود قصر نه هر زندانی  
فرخی از کرم شاه شده قصر نشین

۳۱

الف. ابیات بالا را از نظر قلمرو فکری شعر بیداری بررسی کنید. توجه به مردم و جامعه کارگری / مبارزه با استبداد

ب. بیت دوم را از نظر قلمرو ادبی ( کاربرد آرایه های ادبی ) بررسی کنید. تلمیح به داستان شیرین و خسرو / شیرین در معنی معشوق

خسرو مورد نظر نیست و با خسرو ایهام تناسب دارد. / لاله سان و گلگون هردو تشبیه دارند.

دبیر ادبیات ناحیه دوفه عباسی